

1986/87:1

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Välkomstord

Tisdagen den 7 oktober

Kl. 11.00

Upprop

1 § Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Jag hälsar er varmt välkomna till det första sammanträdet vid 1986/87 års riksmöte.

2 § Upprop

Vid uppropet befanns Stig Gustafsson, Gerd Engman, Hadar Cars, Åke Wictorsson, Birgitta Rydle, Anita Johansson, Mona Sahlin, Ingegerd Elm, Nils Nord, Ulla Johansson, Anders G Högmark, Stig Alemyr, Lena Öhrsvik, Ewy Möller, Agne Hansson, Börje Nilsson, Bo Lundgren, Ingvar Eriksson, Kaj Larsson, Nils T Svensson, Sten Andersson i Malmö, Ingrid Sundberg, Ulla-Britt Åbark, Evert Hedberg, Sven Erik Lorentzon, Lars Svensson, Christer Eirefelt, Rolf Kenneryd, Björn Molin, Evert Svensson, Kenth Skårvik, Leif Olsson, Ingvar Johnsson, Hans Nyhage, Berndt Ekholm, Göthe Knutson, Erik Janson, Sture Ericson, Ann-Cathrine Haglund, Leo Persson, Lars De Geer, Rolf Dahlberg, Britta Sundin, Nils G. Åsling, Rune Ångström och Åsa Strömbäck-Norrman vara frånvarande.

Följande ledighetsansökningar hade inkommit:

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet tisdagen den 7 oktober 1986 för fullgörande av annat uppdrag.

Stockholm den 25 september 1986

Stig Gustafsson

Till riksdagen

Undertecknad begär härmed ledigt från uppropet och riksmötets öppnande tisdagen den 7 oktober 1986. Anledningen är att jag då ingår i riksdagens delegation till FN:s generalförsamlings 41:a ordinarie möte.

Stockholm den 6 augusti 1986

Gerd Engman

Upprop

Till riksdagen

Undertecknad anholder härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 6–11 oktober för deltagande i en IPU-konferens i Buenos Aires.
Stockholm den 6 oktober 1986

Åke Wictorsson

Till riksdagen

Då jag är utsedd att delta i IPU:s möte i Buenos Aires den 5–12 oktober 1986 anholder jag om ledighet från uppropet i kammaren den 7 oktober.
Stockholm den 5 september 1986

Anita Johansson

Till riksdagen

Härmed ansöker jag om tjänstledighet från riksdagsmannaskapet under tiden den 7 oktober 1986–den 28 februari 1987 på grund av föräldraledighet.
Stockholm 4 augusti 1986

Mona Sahlin

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7–11 oktober 1986 för uppdrag som FN-delegat.
Stockholm den 10 september 1986

Stig Alemyr

Till riksdagen

Undertecknad anholder härmed om ledighet från riksdagens upprop den 7 oktober 1986 av personliga skäl.
Västervik den 22 september 1986

Ewy Möller

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagen under tiden den 7–17 oktober på grund av FN-uppdrag.
Stockholm den 12 september 1986

Agne Hansson

Till riksdagen

På grund av uppdrag i den svenska FN-delegationen är jag förhindrad närvara vid uppropet i samband med riksmötets öppnande den 7 oktober 1986.

Malmö den 15 september 1986

Nils T Svensson

Till riksdagen

Jag anholder om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7–10 oktober på grund av deltagande i IPU:s konferens i Buenos Aires.
Billesholm den 17 september 1986

Ingrid Sundberg

Till riksdagen

För deltagande i IPU:s konferens i Buenos Aires begär jag härmed ledighet från riksdagsarbetet under vecka 41.

Falkenberg den 24 september 1986

Christer Eirefelt

Upprop

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7-10 oktober 1986 på grund av utrikes resa.

Stockholm den 6 juni 1986

Evert Svensson

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7-10 oktober på grund av utrikes resa.

Stockholm den 6 juni 1986

Berndt Ekholm

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7-10 oktober på grund av utrikes resa.

Stockholm den 18 augusti 1986

Erik Janson

Till riksdagen

Undertecknad anholder om ledighet från riksmötets öppnande den 7 oktober 1986 med anledning av deltagande i Interparlamentariska unionens konferens i Buenos Aires.

Örebro den 23 september 1986

Sture Ericson

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet den 7 oktober 1986 på grund av utrikes resa.

Stockholm den 12 september 1986

Ann-Cathrine Haglund

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagen under tiden den 7-14 oktober 1986 på grund av utlandsresa.

Lesjöfors den 16 september 1986

Lars De Geer

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet den 7 oktober 1986 på grund av utlandsuppdrag.

Stockholm den 3 september 1986

Rolf Dahlberg

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Upprop

Till riksdagen

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7–10 oktober på grund av deltagande i Interparlamentariska unionens konferens i Buenos Aires.

Stockholm den 26 september 1986

Nils G. Åsling

Till riksdagen

För deltagande i FN:s generalförsamlings 41:a ordinarie möte begär jag härmed ledighet från riksdagsarbetet under oktober månad.

Stockholm 6 oktober 1986

Rune Ångström

Kammaren biföll dessa ansökningar.

Enligt inkommet läkarintyg var *Åsa Strömbäck-Norrman* (s) sjukskriven t. o. m. den 15 november.

Erforderlig ledighet beviljades.

Enligt inkomna meddelanden hade dessutom följande ledamöter förhinder att närvara vid uppropet, nämligen

Hadar Cars, Ingegerd Elm, Nils Nord, Ulla Johansson, Anders G Högmark, Lena Öhrsvik, Börje Nilsson, Ingvar Eriksson, Kaj Larsson, Sten Andersson i Malmö, Ulla-Britt Åbark, Evert Hedberg, Sven Erik Lorentzon, Lars Svensson, Rolf Kenneryd, Kenth Skårvik, Leif Olsson, Ingvar Johnsson, Göthe Knutson, Leo Persson och Britta Sundin till följd av trafikhinder,

Björn Molin av personliga skäl samt

Birgitta Rydle, Bo Lundgren och Hans Nyhage på grund av sjukdom.

Talmannen anmälde att *Björn Ericson* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Mona Sahlin* och att *Claes Rensfeldt* (s) fr. o. m. den 8 oktober skulle tjänstgöra som ersättare för *Åsa Strömbäck-Norrman*.

3 § Upplästes följande inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Härmed anhåller jag att få bli entledigad från mitt uppdrag som riksdagsledamot fr. o. m. den 8 oktober 1986.

Stockholm den 6 oktober 1986

Svante Lundkvist

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om entledigande från uppdraget som riksdagsledamot fr. o. m. den 8 oktober 1986.

Stockholm den 15 september 1986

Per Unckel

Till riksdagen

Då jag av regeringen utsetts till generaldirektör i Arbetarskyddsstyrelsen från den 1 januari 1987 vill jag avsäga mig mitt ledamotskap i Sveriges riksdag fr. o. m. den 5 november 1986.

Stockholm den 8 september 1986

Sivert Andersson

Till riksdagen

Härmed anholder jag om entledigande från mitt uppdrag som ordinarie ledamot av utrikesnämnden fr. o. m. den 7 oktober 1986.

Stockholm den 24 september 1986

Ulf Adelsohn

Till riksdagen

Härmed anholder jag om entledigande från mitt uppdrag som ordinarie ledamot av krigsdelegationen fr. o. m. den 7 oktober 1986.

Stockholm den 24 september 1986

Ulf Adelsohn

Dessa framställningar bifölles av kammaren.

4 § Meddelande om sammanträdestider m. m.

Anf. 2 TALMANNEN:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för kammarens sammanträden under tiden den 7 oktober—den 7 november. Denna tidsplan överensstämmer med den tidigare utsända planen med det tillägget att ett bordlägningsplenium anordnas måndagen den 13 oktober kl. 12.00.

Av den föreliggande tidsplanen framgår att val till talmanskonferensen och Nordiska rådet sker vid sammanträdet torsdagen den 9 oktober kl. 15.00. Kammarens första arbetsplenium hålls onsdagen den 15 oktober. Den allmänpolitiska debatten tar sin början onsdagen den 22 oktober kl. 10.00.

Till kammarens ledamöter har vidare utdelats meddelanden om riksdagens arbete m. m. och förteckning över propositioner som väntas bli avlämnade under hösten 1986.

5 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1986/87:2 Förslag till bl. a. vissa ändringar i sekretessreglerna för effektivare insatser mot spridningen av LAV/HTLV-III

1986/87:3 Ändring i sekretesslagen (1980:100)

1986/87:4 Förlängning av det skandinaviska luftfartssamarbetet

1986/87:5 Vissa yrkestrafikfrågor

1986/87:6 Förverkande m. m.

1986/87:8 Handel med ädelmetallarbeten och om bestämning av volym och vikt

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

- 1986/87:9 Fortsatt giltighet av lagen (1959:157) med särskilda bestämmelser om makars gemensamma bostad och av lagen (1973:651) om ogifta samboendes gemensamma bostad
1986/87:14 Fortsatt giltighet av lagen (1979:103) om försöksverksamhet med användning av telefon vid rättegång
1986/87:16 Förslag om förhandsbesked i socialavgiftsfrågor, m. m.

6 § Anmäldes och bordlades

Redogörelserna

- 1986/87:1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse
1986/87:4 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående sin verksamhet från den trettiotredje till och med den trettiofjärde sessionen

7 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

- 1986/87:Fö101 av Ylva Annerstedt
1986/87:Fö102 av Kjell-Arne Welin
1986/87:Fö103 av Kerstin Ekman m. fl.
1986/87:Fö104 av Birger Rosqvist m. fl.
1986/87:Fö105 av Per Olof Håkansson
1986/87:Fö106 av Gunnar Björk i Gävle m. fl.
1986/87:Fö107 av Görel Thurdin
1986/87:Fö108 av Lennart Blom m. fl.
Räddningstjänstlag, m. m. (prop. 1985/86:170)

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades ått följande interpellationer framställets

den 17 september

1986/87:1 av *Lars Leijonborg* (fp) till utbildningsministern om nya direktiv till studiemedelskommittén:

Studiemedelskommittén, som nu arbetat i drygt ett år, har till uppgift att presentera förslag till ett nytt studiemedelssystem. Inte minst under den intensiva debatt som har förts i ämnet under sommaren har från många håll understrukits det angelägna i att vi får ett bättre studiemedelssystem.

Det finns dock anledning att vara pessimistisk inför kommitténs möjligheter att föreslå de förbättringar som behövs. Skälet till detta är de direktiv som regeringen har gett kommittén och som förbjuder denna att presentera förslag som innebär ökade kostnader.

Att studiemedelssystemet kan komma att behöva ökade resurser har t. o. m. statsminister Ingvar Carlsson antytt i en intervju. Men statsministerns slutsats var att detta skall finansieras genom omfördelningar mellan olika

samhällssektorer. Detta är självfallet en alldeles riktig ambition, men problemet är att kommittén är förbjuden att komma med förslag som leder till ökade kostnader oavsett hur dessa senare kommer att finansieras. Det är alldeles uppenbart att kommittén behöver nya direktiv som tar bort begränsningen att kommande förslag inte får kosta mer än det system som vi har i dag.

Sedan kommittén började sitt arbete har riksdagen uttalat: "Enligt utskottets mening bör principen om individens rätt till ekonomisk självständighet gälla även inom studiestödsområdet. Med hänsyn härtill förutsätter utskottet att kommitténs arbete leder fram till förslag om att äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel avskaffas."

Riksdagens beslut innebär att det nu inte längre är fråga om *huruvida* äktamakeprövningen vid beräkningen av uppskov skall avskaffas utan om *i vilken takt* avskaffandet skall ske. Detta är något som kommittén bör ta ställning till.

Kommitténs fortsatta behandling av makeprövningen bör ske inom ramen för nya direktiv från regeringen som utgår från riksdagens beslut i denna fråga.

Jag vill med hänvisning till detta fråga utbildningsministern:

Avser utbildningsministern att utfärda sådana direktiv till studiemedelskommittén att denna får möjlighet att presentera förslag som ligger utanför nuvarande kostnadsramar och som ger kommittén i uppdrag att presentera ett förslag till avveckling av makeprövningen?

den 22 september

1986/87:2 av *Ingrid Ronne-Björkqvist* (fp) till socialministern om forskning-
en med aborterade foster:

I november 1985 godkände forskningsetiska kommittén vid Karolinska institutet att hjärnceller från aborterade foster får användas vid djurförsök, om kvinnan som opererats gett tillstånd. Målet var att på sikt kunna använda aborterade foster för behandling av åldersförändringar i hjärnan.

I mars uttalade en av de ansvariga forskarna i Läkartidningen: "Vi har för avsikt att gå vidare först när vi vet att vår forskning i alla dess led är i full samklang med den medicinsk-etiska opinion som råder i landet. Det är en avgörande förutsättning för att detta forskningsfält skall kunna bibehålla sin trovärdighet."

Under sommaren 1986 har det framgått av pressreferat att forskningen nu nått så långt att man står beredd att försöka behandla människor med fosterceller. "Vi har väntat oss en intensiv debatt om förslaget. Men den har uteblivit. Det tolkar vi som att frågan inte tycks vara kontroversiell", säger samma forskare som ovan enligt Svenska Dagbladet den 7 juni.

När regeringen beslutade inrätta ett medicinskt-etiskt råd angavs att rådet bör fungera som ett organ för informations- och åsiktsutbyte och att det därför bör samla och väga faktamaterial samt sprida denna kunskap om de medicinsk-etiska frågorna. En dialog mellan forskare och politiker behöver utvecklas. Den snabba utvecklingen på medicinens område gör det angeläget

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

för beslutsfattarna att få kunskaper om nya tekniker på ett mycket tidigt stadium, heter det i beslutet.

I socialutskottets betänkade nr 18, daterat den 17 april 1986, anges: "Utskottet har erfarit att det medicinsk-etiska rådet under våren kommer att sammankalla företrädare för bl. a. de forskningsetiska kommittéerna för diskussion. I den mån diskussionerna aktualiserar nya etiska frågeställningar förutsätter utskottet att rådet, i enlighet med sitt uppdrag, sprider kunskap härom till politiker, andra beslutsfattare och till folkopinionen. Även frågor om hur kommittéernas beslut kan nå allmänhetens kännedom är enligt utskottets mening värda att diskutera i rådet."

Forskning med aborterade foster aktualiserar nya etiska frågeställningar som kan vara av kontroversiell art. En bred politisk debatt är därför önskvärd innan verksamheten är ett faktum och hunnit utvecklas till en praxis. En fråga som behöver besvaras är om den här forskningen sker på levande eller döda foster. Den statliga utredningen Dödsbegreppet kom fram till att hjärnans död är det tillstånd som bestämmer om en människa skall förklaras död eller inte. Vid forskning med aborterade foster använder man sig av biologiskt aktiva, dvs. "levande", hjärnceller från foster. Utredningen Genetisk integritet jämför forskning och försök på levande foster med forskning och försök på barn. Läkarsällskapets etiska kommitté avvisar forskning på levande aborterade foster. Hur skall man definiera att ett foster är vid liv? Under vilka former kan vi acceptera att döda foster används inom forskningen och för medicinsk behandling?

Med anledning av ovanstående vill jag till socialministern ställa följande frågor:

1. Har regeringen försäkrat sig om att frågan om forskningen med aborterade foster blivit föremål för prövning och debatt i medicinsk-etiska rådet?
2. Vill regeringen medverka till att frågan prövas utifrån de grundläggande värderingarna i samhället i ett mera allmänt åsiktsutbyte?

den 23 september

1986/87:3 av Göte Jonsson (m) till bostadsministern om socialnämndernas medverkan i samhällsplaneringen:

Enligt socialtjänstlagen skall socialnämnden medverka i samhällsplaneringen. Av 7 § SoL framgår: "Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen skall bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. — — — Socialnämnden skall även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och ungdom, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden skall i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning."

Inom ramen för denna skyldighet måste också ligga ett ansvar för att människorna kan erbjudas den boendeform och upplåtelseform som passar den enskilde bäst. Valfriheten i boendet är en viktig social angelägenhet.

I dag råder stor obalans mellan tillgången på bostäder och de önskemål

som konsumenterna har. Vi vet, genom gjorda undersökningar, att flera vill bo i småhus och likaså äga sin bostad.

Jag vill med anledning av detta fråga statsrådet Hans Gustafsson:

Vad ämnar statsrådet vidta för åtgärd, så att socialtjänstlagens intentioner tillgodoses vad gäller den sociala rättigheten att få sina önskemål i boendet tillgodosedda beträffande boende- och upplåtelseform?

1986/87:4 av *Lars Leijonborg* (fp) till utbildningsministern om kostnaderna för högskolans administration:

Statskontoret presenterade nyligen en studie över högskolans förvaltningsfunktioner. Statskontoret har genom denna rapport tagit ett samlat grepp över viktiga frågor som rör högskolans beslutssystem och administration. I en kommentar till rapporten konstaterar statskontorets generaldirektör Claes Örtendahl att det finns mycket pengar att hämta genom en förenklad administration i högskolan och att det finns anledning att se över högskolans styrsystem.

Statskontorets rapport sätter fingret på en rad ömma punkter. Hur många beslutsnivåer skall vi ha inom högskolan? Vilka fördelar och besparingar kan vi uppnå med en omfattande delegering av uppgifter till de enskilda högskolorna? Varför skiljer sig de administrativa kostnaderna så markant mellan skilda institutioner och högskoleenheter?

Den socialdemokratiska regeringen har tidigare varit motståndare till att genomföra några mer betydande förenklingar inom högskolans byråkrati, t. ex. genom att avskaffa regionstyrelserna. Statskontorets rapport borde ge anledning till en förnyad prövning av denna.

Jag vill därför fråga utbildningsministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att arbetet nu skall kunna påbörjas med att förenkla och förbilliga högskolans administration?

den 25 september

1986/87:5 av *Christer Eirefelt* (fp) till industriministern om åtgärder för att stimulera investeringar i mindre och medelstora företag:

Den senaste tiden har olika ekonomiska debattörer anklagat företagen för bristande investeringsvilja. Det är framför allt de mindre och medelstora företagen som utpekats. Bl. a. har LO-ordföranden Stig Malm hotat med tvångsåtgärder och hänvisat till de styrmedel riksdag och regering har för att öka investeringstakten.

Det är ett faktum att många småföretag tvekar att utvidga verksamheten trots att marknadsmässiga förutsättningar finns. Våren 1986 frågade SIFO 1 400 företag med färre än 20 anställda om man ansåg att det fanns utrymme på marknaden för en lönsam expansion. De som svarade ja fick därefter ange om man tänkte genomföra en sådan expansion. På den förstnämnda frågan svarade 66 % ja. Bara 56 % av dessa trodde emellertid att man skulle komma att utvidga. Man redovisade olika skäl för att inte utnyttja

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

expansionsmöjligheten, men den klart viktigaste faktorn var att man inte ville ha fler anställda.

För att en diskussion om företagets investeringsvilja skall bli meningsfull måste den handla om hur de allmänna förutsättningarna för investeringar skall förbättras – inte om nya fondavsättningar eller andra tvångsåtgärder!

Folkpartiet har i olika sammanhang redovisat förslag som skulle innebära bättre klimat för våra mindre och medelstora företag. Det handlar bl. a. om att avskaffa löntagarfonderna, som uppenbart påverkar företagets framtids- tro negativt. Redan i det korta perspektivet utgör de ett hinder för investeringar. Småföretagen är med och betalar fondernas uppbyggnad vilket kan leda till att man tvingas avstå från egna framtidsåtsatningar. I det längre perspektivet är småföretagarnas oro för löntagarfonderna än mer begriplig. En rad förutsättningar för företagets verksamhet kommer att förändras genom att fonderna kan påverka bl. a. upphandlingspolitik och inriktningen av investeringar.

Skattefrågorna är väsentliga för de mindre företagens möjligheter. Folkpartiet kräver bl. a. en sänkning av marginalsatterna och att skatten på arbetande kapital skall slopas. Regeringens oförmåga att komma till rätta med krångel och byråkrati utgör också ett hinder för investeringar eftersom den negativt påverkar entusiasmen och framtidsstron, framför allt i det lilla företaget.

Av avgörande betydelse för företagandets villkor är också näringsfriheten. Detta är ytterligare ett område där regeringens politik försvårar investeringar. I flera olika sammanhang medverkar statsmakterna till konkurrens- begränsningar. Tydligast sker detta på områden där det offentliga dominerar, t. ex. produktion av sociala tjänster. Där är inriktningen alldeles uppenbart att genom regleringar, statsbidragsregler och annat hålla konkurrens och enskilda intressen utanför. Det senaste exemplet på hur staten medverkar till etableringskontroll är den utökade vandelsprövning av vissa företagare som riksdagsmajoriteten antog i våras.

Det finns en rad andra områden där regeringens politik motverkar investeringar i stället för att stimulera till spännande och nödvändiga framtidsåtsatningar. Ett anmärkningsvärt inslag i diskussionen om företagets investeringar är regeringens ovilja att släppa investeringsfonderna fria för annat än byggnader och anläggningar. Från näringslivshåll har man bl. a. påpekat att många företag kan expandera utan att det krävs nya byggnader. Detta är situationen i många småföretag.

Mot denna bakgrund vill jag fråga industriministern:

Vilka åtgärder kommer regeringen att föreslå för att förbättra förutsättningarna för mindre och medelstora företag och därmed stimulera och underlätta investeringar?

den 26 september

1986/87:6 av *Ingrid Hasselström Nyvall* (fp) till kommunikationsministern om färjetrafiken till Gotland:

bruk. Last- och personfärjan Gute går i trafik två till tre veckodagar, övriga dagar (utom lördag) fartyget Gotland.

Som framhölls i riksdagsdebatten i juni är Gute obekvämt som passagerarbåt. Den saknar stabilisatorer och är inte anpassad för handikappade och äldre. Hiss saknas, och de allmänna utrymmena är klart otillräckliga.

Därtill kommer att kapaciteten minskas från 66 till 39 passagerare om farligt gods finns med ombord. Detta är vanligt, och bestämmelserna är hårda. En kartong nagellack innebär t. ex. en sådan kapacitetsminskning.

Färjelinje Öland-Gotland

Koncessionen för färjetrafik på linjen Grankullavik (Öland)-Visby har nu upphört enligt riktlinjerna från vårens riksdagsbehandling.

Trafiken har tidigare varit olönsam. Passagerarantalet i sommar har dock ökat väsentligt, och sluträkningen visar på plus.

De båda öarna Öland och Gotland arbetar alltmer på en gemensam turistsatsning. Därvid är en färjelinje mellan öarna av avgörande betydelse.

1. Vad avser kommunikationsministern mot bakgrund av Gutes obekvämlighet och ringa kapacitet att göra för att målsättningen "en tillfredsställande trafikförsörjning till och från Gotland" skall uppnås?
2. Är kommunikationsministern beredd att välvilligt behandla en dispensansökan om trafik mellan Öland och Gotland nästa sommar?

den 29 september

1986/87:7 av *Daniel Tarschys* (fp) till socialministern om planerna på viss försöksverksamhet inom sjukvården:

Inom Bohuslandstinget och Göteborgs kommun uppmärksammades under 1984 de långa väntetiderna för ortopedkirurgiska operationer. Man noterade att köerna ledde till långvariga sjukskrivningar och genomförde mot denna bakgrund en undersökning av samhällets olika kostnader för dessa väntelistor.

Resultaten blev mycket intressanta. Med ett grovt överslag uppskattades de *samhällsekonomiska* kostnaderna för produktionsbortfall till 60 milj. kr. per år. *Försäkringskassans* utgifter beräknades till 40 milj. kr. De *primärkommunala* kostnaderna för färdtjänst, anhörighjälp och hemtjänst uppskattades till 1-2 milj. kr. per år. Dessa belopp hänförde sig inte till den "normala väntetid" som utredarna ansåg rimlig utan till den "onödigt långa sjukskrivningstid" som hade sin grund i begränsad operationskapacitet vid Sahlgrenska sjukhuset, Östra sjukhuset och Mölndals centrallasarett.

Bohuslandstinget utformade mot denna bakgrund ett förslag till en försöksverksamhet med utvidgning av vårdkapaciteten finansierad genom en överföring av medel från försäkringskassan. Med en överföring av 10 milj. kr. per år räknade man med att kunna finansiera tre öppenvårdsteam som skulle kunna möjliggöra ytterligare ca 3 000 besök och 1 200 polikliniska operationer, en förstärkt operations-, anesthesi- och intensivvårdsverksamhet som skulle medge ytterligare 600 operationer per år, samt en eftervårdsavdelning på ca 25 vårdplatser som skulle kunna medföra en sänkt medelvårds-

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

tid och ett effektivare utnyttjande av befintliga vårdplatser.

Denna överföring om 10 milj. kr. från försäkringskassan skulle enligt kalkylen leda till att försäkringskassans utbetalningar till sjukskrivna patienter minskade med 20 milj. kr. Utöver ett minskat mänskligt lidande för hundratals patienter skulle försöket alltså leda till en besparing för den offentliga sektorn om 10 milj. kr. per år.

Bohuslandstinget – som ingår i frikommunsförsöket – ingav den 29 januari 1985 en ansökan om nödvändiga dispenser till civildepartementet. Ärendet bereddes inledningsvis av stat-kommun-beredningen men hänsköts senare till socialdepartementet, som 1985 tillsatte en utredning med uppgift att utreda sjukförsäkringens roll när det gäller förebyggande åtgärder m. m. I en förnyad framställning anhöll Bohuslandstinget, Göteborgs kommun, Göteborgs allmänna försäkringskassa och Bohusläns allmänna försäkringskassa den 6 maj 1986 om att denna utredning skulle medverka till att försöksverksamheten kom till stånd med början vid årsskiftet 1986-1987.

Häpnaden i Bohuslän och Göteborg blev mycket stor när rehabiliteringsberedningen avlog denna framställning. Några sakargument mot förslaget anfördes inte av beredningen, utan den enda förklaringen som gavs till avslaget var att beslutet hade fattats efter samråd med socialdepartementet.

Mot beslutet i rehabiliteringsberedningen reserverade sig ledamoten Walter Slunge. Han anförde bl. a.:

”Den föreslagna försöksverksamheten skulle inte leda till några ökade kostnader för samhället. Tvärtom – och här tycks beredningen vara överens – så skulle ett försök innebära att samhället sparar pengar genom att onödigt långa sjukskrivningstider begränsas samtidigt som mänskligt lidande kan minskas.

Beredningen har enligt sina direktiv till uppgift att se över möjligheterna till samordning av samhällets rehabiliteringsinsatser och försäkringskassornas roll i rehabiliteringsarbetet. I det sammanhanget kommer frågor om samordning, resursfördelning m. m. mellan olika aktörer att behandlas. I förslaget till försöksverksamhet ligger ett erbjudande om att ge beredningen ett direkt inflytande över hur utvärderingen av försöket skall utformas. Att i det läget inte stödja försöksverksamheten, innebär att beredningen frånhänder sig viktigt underlag för sitt fortsatta arbete. Möjligheterna för beredningen att genom en begränsad försöksverksamhet studera effekterna av ett inflytande från försäkringskassan över prioriteringar som görs inom sjukvården går på detta sätt förlorade. Beredningens förutsättningar att på ett konstruktivt sätt föra frågan om samordning och resursfördelning i rehabiliteringsarbetet vidare riskerar därför att begränsas i motsvarande mån.”

Mot bakgrund av det inträffade ber jag att få ställa följande fråga till socialministern:

Varför ger inte regeringen sitt aktiva stöd åt en försöksverksamhet som enligt alla berörda parter bedömning skulle leda till kortare köer inom sjukvården, minskat lidande för patienterna och därtill besparingar för den offentliga sektorn?

1986/87:8 av *Hadar Cars* (fp) till statsrådet Mats Hellström om handelsförhandlingarna i Punta del Este:

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Härmed ber jag att till utrikeshandelsministern få framställa följande interpellation:

Meddelande om interpellationer

Frihandel är för ett handelsberoende land som Sverige av vital betydelse. Under senare år har svensk handel drabbats av olika inskränkningar till följd av handelsrestriktioner från andra länder. Också Sverige för i vissa avseenden en restriktiv handelspolitik.

Överläggningarna i Punta del Este resulterade i en överenskommelse om nya multilaterala handelsförhandlingar inom GATT – förhandlingar som skall omfatta såväl handeln med industri- och jordbruksvaror som handeln med tjänster.

Vill handelsministern redogöra för innebörden av de träffade överenskommelserna i Punta del Este, om tid och ram för de förestående förhandlingarna och vilka mål den svenska regeringen i första hand vill söka uppnå i dessa förhandlingar?

den 1 oktober

1986/87:9 av *Karin Ahrlund* (fp) till justitieministern om åtgärder mot våldsbrotten:

Under sommaren har pressen ständigt rapporterat om våld och misshandelsbrott, och en intensiv debatt har följt. I debatten har diskuterats om våldsbrotten faktiskt har ökat, om våldet blivit grövre, men naturligtvis också om hur vi bäst kan gå till väga för att minska våldet.

Det har också samtidigt förts en debatt om rätten eller skyldigheten för den enskilde att ingripa och om hur samhället kan skydda den som ingriper för att hjälpa ett offer mot en våldverkare.

Det råder delade meningar om huruvida antalet våldsbrott verkligen har ökat de senaste åren, däremot tyder samstämmiga uppgifter från polisen på att våldsbrotten blivit rårare eftersom våldsmännen allt oftare använder tillhyggen eller sparkar sitt offer. Det torde också råda full politisk enighet om att vi måste göra allt vi kan för att minska det omfattande våldet i samhället.

Det får antas vara i avsikten att förändra unga människors attityd som statsministern tillsatt en grupp av s. k. kändisar som skall propagera mot våldet. Justitieministern har också gjort uttalanden som lägger delar av ansvaret på föräldrar, lärare och arbetskamrater.

Det finns ingenting att invända mot statsministerns och justitieministerns ambitioner att förändra attityderna till våldet. Men samtidigt är det nödvändigt att påpeka att den som verkligen vill nå resultat inte får enbart hänvisa till opinionsbildning. Tvärtom behövs också konkreta reformer. Det är för övrigt ofta just genom lagstiftning som man förändrar attityder.

I debatten om hur samhället skall reagera mer konkret har många förslag förts fram alltifrån straffskärpning till arbetsläger, från jourdomstolar till utgångsförbud efter visst klockslag för ungdomar. Många förslag har varit

realistiska, andra kanske inte så väl genomtänkta.

När justitieministern själv hänvisar till föräldrarnas medansvar för ungdomsvåldet torde de flesta kunna instämma. Men vi vet samtidigt att föräldrar ofta inte har en aning om sina barns förehavanden, och någon absolut skyldighet för polisen att omedelbart ta kontakt med en ung brottslings föräldrar finns inte.

All pedagogisk erfarenhet har lärt oss att den som skall tillrättavisa ett barn måste göra det omedelbart. Det är helt meningslöst att komma med en tillrättavisning av ett barns ofog några dagar eller veckor efter händelsen. På samma sätt måste samhället reagera snabbare mot unga brottslingar. Mål mot ungdomar – i den mån det över huvud taget blir tal om någon påföljd – skall därför också behandlas med förtur. Trots detta dröjer det alltid många månader efter gärningen innan en ung brottsling ställs inför rätta och får sitt straff. Under tiden kan han eller hon ha hunnit med flera återfall.

Samtidigt som debatten om ökande eller rårare våld förts i pressen har man i åtminstone en storstad kunnat vara framgångsrik i kampen mot gatuvåldet. I Malmö har polisen, genom en särskild organisation där ett antal civilklädda poliser patrullerat på de värst utsatta gatorna och lärt känna ungdomarna, kunnat hejda de värsta bråkstackarna.

Det är alltså ingen brist på olika idéer om hur vi konkret skall kunna dämpa våldet.

Fängelsekommittén har föreslagit att normalstraffet för misshandel skall sänkas från fängelse till böter. Med tanke på att lagstiftningen påverkar attityder skulle synen på våldsbrott därigenom riskera att mildras, vilket får anses olyckligt. Justitieministern synes dock ha tagit avstånd från förslaget.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga justitieministern:

1. Är justitieministern beredd att överväga en lagändring i syfte att ge polisen skyldighet att omedelbart underrätta föräldrarna när en omyndig ertappas med brott?
2. Är justitieministern beredd att se över reglerna om åtalseftergift och förkorta fristerna för handläggningen av mål mot ungdomar ytterligare?
3. Står justitieministern fast vid sitt uttalande att straffen för våldsbrott inte bör mildras?
4. Har justitieministern några planer på att förstärka skyddet för den som ingriper för att hjälpa ett offer mot våldsverkan?

1986/87:10 av Karin Ahrlund (fp) till justitieministern om rekryteringen av domare:

Under hela det senaste året fördes framför allt i domarkåren och bland intresserade politiker en intensiv debatt om rättsskipningens organisation. I den del debatten rörde ett eventuellt sammanförande av allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar får den anses avslutad i och med att riksdagen enhälligt tagit avstånd från den tanken. Vi har alltså att även i framtiden räkna med åtminstone två i huvudsak åtskilda domarbanor.

Det räcker emellertid inte att riksdagen slagit vakt om detta domstolssystem som sådant. Det är än viktigare att våra domstolar kan rekrytera och behålla dugliga krafter inom domarbanan. Rättssäkerheten är inte bara

beroende av lagstiftningens kvalitet utan också av kompetensen hos dem som skall döma efter lagen.

Vår domarkår har av ålder gott anseende, och har hittills tillfredsställande fullgjort sina uppgifter. Det gäller trots att uppgiften är svår i vårt genomreglerade samhälle, där inte ens jurister alltid kan överblicka och behärska den väldiga floran av lagar.

Domarbanan har också dragit till sig goda krafter. Under senare år har dock allvarliga orostecken framträtt. De unga juristerna hoppar av i en allt stridare ström och söker sig då främst till den enskilda marknaden. Tendensen sprider sig till äldre grupper.

Den goda praktiska utbildning något eller några års arbete i hovrätt eller kammarrätt ger medför att näringslivet är berett att betala mycket högre löner och ge bättre arbetsvillkor i övrigt än domstolarna kan erbjuda.

Justitiekanslern har vid sin granskning av anslagen till domstolsväsendet i år liksom föregående år uttalat sin oro över arbetsförhållandena vid domstolarna.

Också i pressdebatten har liknande synpunkter förts fram. Främst tre orsaker till de många avhoppen från domarkarriären har då nämnts, nämligen de låga lönerna, den långa väntetiden för att få adjunktion och den ökade arbetsbördan.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga justitieministern:

Delar justitieministern den uppfattning om arbetsförhållandena vid domstolarna som debatten skildrar?

Om svaret är ja, är regeringen beredd att vidta några konkreta åtgärder för att stoppa avhoppen från domarbanan?

den 6 oktober

1986/87:11 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om iakttagande i Turkiet av konventionen om mänskliga rättigheter, m. m.:

Mer än sex år har gått sedan militärjuntan under ledning av dåvarande generalen och nuvarande presidenten Kennan Evren grep makten i Turkiet genom en statskupp. Trots den långa tid som förflutit sedan dess har Turkiet ännu inte uppfyllt kraven på att införa en demokratisk ordning som Europarådets stadga och Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna förpliktar landet till. Det råder alltså undantagstillstånd i vissa delar av Turkiet. Det löser inte problemen i Turkiet utan hindrar en demokratisk utveckling med full respekt för de mänskliga rättigheterna. Det är hög tid att *Turkiet upphäver undantagstillståndet i hela landet.*

Det är riktigt att debatten i press och parlament är mer öppen och att kritik mot regeringen kan framföras. Men pressen är fortfarande kontrollerad genom en blandning av censur och självcensur.

Förre statsministern Bülent Ecevit har nyligen åtalats därför att han uttalat sitt stöd till det demokratiska vänsterpartiet, som alla vet står bakom hans demokratiskt socialistiska idéer. Det borde vara en självklarhet att de politiska restriktioner som militären infört mot bl. a. Ecevit och den tidigare konservative statsministern Demirel upphävs och att rättegången mot Ecevit

Prot. 1986/87:1

7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

nedläggs. Ecevit fann ett lagrum som säger att alla måste rösta i valet och menade att man därför också måste kunna tala om vilket parti man röstar på. Han blev friad i rätten. Men trots domen kvarstår de politiska restriktionerna mot honom.

De politiska rättegångarna i Turkiet fortsätter vid militärdomstolar, bl. a. mot 1 500 företrädare för den turkiska landsorganisationen DISK och ett trettiotal företrädare för det turkiska fredsförbundet. Det är orimligt att militärtribunaler handlägger åtal för politisk aktivitet som är tillåten i alla andra länder anslutna till Europarådet.

Den fackliga friheten är fortfarande starkt beskuren i Turkiet. Türk-is, den tillåtna fackliga landsorganisationen, kritiserar visserligen regeringens lönepolitik men har i praktiken ingen reell möjlighet att påverka den. Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation har protesterat mot det faktum att Turkiet inte respekterar fackliga fri- och rättigheter och därmed bryter mot Europakonventionen.

Över huvud taget måste organisations-, mötes- och demonstrationsfrihet säkras i lag och tillämpning. Paragraferna 141 och 142 i strafflagen är inte acceptabla ur demokratisk synpunkt då de öppnar vägen för renodlade politiska och antifackliga rättegångar.

Så sent som på första maj i år arresterades 400 personer bara i Istanbul i samband med förstamajfirandet.

Den turkiska inrikesministern uttalade att "vi aldrig låter dem (arbetarna) fira första maj i Turkiet. Det är förbjudet att fira det som en arbetarnas dag i enlighet med turkisk grundlag."

Så står det till med den turkiska demokratin som även har försvarare i den svenska riksdagen. Folkpartiets Daniel Tarschys redovisade nyligen i en tidningsartikel att den konservativa Europarådsgruppen under ledning av Anders Björck vid ett möte i Turkiet inte hade några invändningar mot den turkiska demokratin, och Tarschys tillade: Alltsedan militärdiktaturens dagar har de konservativa i Europarådet konsekvent tagit regimen i försvar. Den linjen fullföljdes också vid Europarådets s. k. mini-session denna sommar i Istanbul.

Inget annat land i Europa avkunnar så många dödsdomar som Turkiet. I juni dömdes 19 vänsterradikaler till döden vid en massrättegång i Adana i sydöstra Turkiet. I juli dömdes fyra medlemmar av en vänsterorganisation till döden, för att nu ta några exempel. Många har väntat i årtal på beslut i fråga om verkställighet av dödsdomen. Det är en viktig humanitär åtgärd att det blir ett stopp på dödsdomarna och allt verkställande av dem.

Någon allmän amnesti för politiska fångar har ännu inte kommit till stånd trots att vissa löften har getts. Visserligen är tortyr förbjuden i Turkiet, men de åtgärder som vidtagits för att förebygga och beivra tortyren är fortfarande helt otillräckliga.

Kurderna är som folkgrupp diskriminerade i Turkiet. De tillåts inte tala sitt eget språk. Tidningar och böcker kan inte publiceras på kurdiska. Kurderna får över huvud taget inte utöva sin egen kultur. Sitt eget språk har en kurd bara möjlighet att tala om han eller hon ställs inför domstol. Kurderna hör efter militärkuppen till de mest förföljda grupperna i landet. Den kurdiska befolkningen i de östra provinserna måste få någon form av självstyrelse eller

autonomi om de starka motsättningarna och konfrontationerna skall kunna biläggas.

Det är inte godtagbart att det inom Europarådets ram finns en dubbelstandard i fråga om kravet på parlamentarisk demokrati och de mänskliga rättigheterna. Sverige har ett ansvar för att Europarådets stadga och konvention om mänskliga rättigheter efterlevs i alla medlemsländer. Den uppgörelse som träffades med Turkiet i slutet av förra året inom Europarådets ram är inte tillfredsställande. Den turkiska regeringen har inte uppfyllt överenskommelsen, som medförde att Sverige och fyra andra medlemsstater i Europarådet återkallade sin anmälan mot Turkiet för brott mot mänskliga rättigheter.

Sverige bör tillsammans med andra länder skärpa trycket mot den turkiska regimen för att förmå den att genomföra åtgärder som säkrar en demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Turkiet kan nå detta mål. Den demokratiska oppositionen i Turkiet har kraft att återställa demokratin i Turkiet om den får ett verksamt internationellt stöd.

I anledning härav får jag ställa följande frågor till utrikesministern:

1. Har några demokratiska framsteg gjorts efter det att Sverige och andra länder återkallade anmälan mot Turkiet i Europarådet?
2. I vilka avseenden bryter Turkiet mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna?
3. Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att Turkiet skall uppfylla Europarådets stadga och Europakonventionen om mänskliga rättigheter?

1986/87:12 av Jan-Erik Wikström (fp) till statsrådet Lena Hjelm-Wallén om åtgärder för att stödja frontstaterna i södra Afrika:

Läget för frontstaterna i södra Afrika har under senare tid skärpts på ett mycket oroande sätt. Sydafrikas reaktion på sanktioner och förslag till sanktionsåtgärder tar sikte på att ytterligare försvåra tillvaron för frontstaterna och deras befolkningar.

Sanktionsåtgärder från Sveriges sida skall självfallet åtföljas av ökat stöd från Sverige till frontstaterna i södra Afrika. Detta är så mycket mer angeläget som de dessutom drabbats av torka och, t.ex. vad gäller Moçambique, ren hungersnöd. Flyktingproblemen har också ökat.

Mot denna bakgrund vill jag fråga bistandsministern:

Vilka åtgärder har regeringen fattat beslut om eller planerat för att ytterligare stödja frontstaterna i södra Afrika?

1986/87:13 av Bertil Jonasson (c) till jordbruksministern om information om allemansrätten till besökare från andra länder:

Allemansrätten är en av de stora tillgångarna i vårt land. I ett internationellt perspektiv är Sverige unikt med denna rättighet som grund för friluftsliv och rekreation. På många håll har även allemansrätten stor ekonomisk betydelse för bygden och för dess människor.

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

Enligt min mening förutsätter allemansrätten också skyldigheter för den enskilde och krav på allmänt folkvett. Tyvärr synes det nu allt vanligare att skyldigheterna åsidosätts. Inte sällan är det människor från andra länder som hos oss endast ser till allemansrättens fördelar och inte till dess skyldigheter.

Särskilt allvarligt blir detta när svenskar systematiskt utnyttjar allemansrättens fördelar genom att invitera utländska medborgare. Människor som kommer hit från andra länder kan rimligen inte handla annat än i god tro, då de inte informerats om de skyldigheter som allemansrätten innebär. Många svenskar blir irriterade över detta förhållande.

En åtgärd för att komma till rätta med detta vore att införa en skyldighet för den som från andra länder organiserar exempelvis bärplockarresor till Sverige att informera om både rättigheter och skyldigheter köpplade till den svenska allemansrätten.

Med hänvisning till det ovan anförda vill jag fråga:

Är jordbruksministern beredd medverka till sådana bestämmelser att informationen om allemansrätten på ett allsidigt sätt når de människor som från andra länder söker sig till vårt land?

den 7 oktober

1986/87:14 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till försvarsministern om beredskapsplaneringen för hälso- och sjukvården i krig:

Socialstyrelsen har nyligen till regeringen avlämnat en programplan för hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt hälsoskyddet i krig avseende åren 1987–1992. Planen redovisar utomordentligt allvarliga brister och svagheter i nuläget och dessutom en successivt ökande försvagning av insatsmöjligheter och effekter till följd av den ramkonstruktion som anvisats.

Jag har tidigare upprepade gånger av försvars- och biträdande socialministrar i olika regeringar begärt ett ökat engagemang och ställningstagande för denna viktiga sektor av vår beredskap inför konflikter och krigshot inom vår del av Europa. I en på direkta militära anslagsfrågor inriktad beredskapsplanering kan det befaras att sjukvårdsproblemen får en sekundär roll.

Med hänsyn härtill anholder jag att försvarsministern i anslutning till nyssnämnda programplan ville inför riksdagen redogöra för sin bedömning av läget på detta område och så konkret som möjligt redovisa sina ambitioner att snarast möjligt reparera bristerna på detta område.

1986/87:15 av *Per-Ola Eriksson* (c) till finansministern om de samhällsekonomiska effekterna av regional obalans:

Den regionala obalansen har förvärrats de senaste åren. Befolkningskoncentrationen till ett fåtal storstadsregioner är på väg att få samma omfattning som under 1960-talet. Det skapar problem för både inflyttnings- och utflyttningsregioner och medför stora belastningar på samhällsekonomin.

Enligt tillgänglig statistik har Sveriges folkmängd ökat med 41 470 personer under perioden den 1 januari 1983 till den 30 juni 1986. Folkökningen är dock inte jämnt fördelad mellan olika län och regioner.

Av landets 24 län har inte mindre än 15 län fått vidkännas kraftig utflyttning under de senaste åren. Den totala befolkningsminskningen i dessa 15 län uppgår till ca 31 500 personer. I genomsnitt är detta en minskning med 25 personer per dag.

Medan t. ex. Stockholms läns befolkning ökat med drygt 40 000 personer har skogslänens folkmängd minskat med nästan 18 000 personer. Bergslagen, sydöstra Sverige och Södermanland har också blivit stora avfolkningsområden.

Regeringen har inte förmått utnyttja de senaste årens högkonjunktur för att skapa en positiv utveckling i glesbygdsregioner. Näringslivet i de mer expansiva regionerna har i stället dragit största fördelen av regeringens politik; den s. k. tredje vägens politik.

Koncentrationspolitik med ökad inflyttning till ett fåtal storstadsregioner och därmed allt lägre befolkningstal i glesbygdsområden innebär påfrestningar på såväl människor och miljö som samhällsekonomin. Priset för de senaste årens folkomflyttning är mycket högt, men detta tycks finansministern och regeringen bortse från.

Finansministern, följd av andra statsråd, har under riksdagsuppehållet i sommar gjort uttalanden med hotfulla inslag avseende den regionala balansen och utvecklingen.

I en intervju i tidningen Östra Småland i augusti sade finansministern bl. a. följande:

”Studier som vi gjort här i statsrådsberedningen visar att det visst går att bedriva framgångsrik regionalpolitik, om vi undviker att gapa efter för mycket och accepterar att den regionala utbyggnaden måste koncentreras till kommuner som redan är ganska stora. — — — Om vi däremot strävar efter att behålla befolkningen exakt var den bor i dag, kommer det att dra på oss ruinerande kostnader och därtill allmänt försämra ekonomins vitalitet.”

Underförstått tycks finansministern anse att glesbygdens avfolkning måste påskyndas att ske i ännu större omfattning och att glesbygder är tärande på samhällsekonomin.

Finansministerns tankegångar verkar genomsyra hela regeringens politik, vilket har skapat oro i områden som de senaste åren utsatts för avfolkning: I ett s. k. arbetspapper från statsrådsberedningens framtidsgrupp den 10 juni 1986 heter det på s. 29: ”Det är osannolikt att statsmakterna kan ta ansvar för alla de små orter som omger de mellanstora.”

Regeringens politik tycks således syfta till ökade klyftor mellan olika regioner och bygder. Därmed ökar ojämlikheten mellan människor och samhällsgrupper.

Enligt min uppfattning innebär regional obalans och folkomflyttning stora påfrestningar på samhällsekonomin, medan ett Sverige med regional balans ger positiva effekter.

Priset för de senaste årens folkomflyttning kan mätas på olika sätt. T. ex. har flyttningsbidragen ökat i snabb takt. Detta innebär samtidigt att belastningen på statsbudgeten ökar.

Budgetåret 1982/83 uppgick statens kostnader för flyttningsbidrag till ca 145 milj. kr. Senaste budgetåret, 1985/86, hade kostnaderna ökat till drygt 390 milj. kr, en ökning med 169 % på tre år!

Meddelande om frågor

Belastningen på samhällsekonomin uppstår också på annat sätt. I folkomflyttningens spår framtvingas nyinvesteringar i infrastruktur i inflyttningsområden, medan utflyttningsområdena har infrastruktur som inte utnyttjas i den omfattning som vore möjlig.

Inte minst under 1970-talet har vi investerat i ett stort samhällskapital runt om i landet i bostäder, vägar, skolor, butiker och samhällelig och privat service. Genom omfattande bostadsbyggande och utveckling av den offentliga sektorn är det också "ungt" kapital som nu inte kommer till användning, när avfolkningen av glesbygdsregionerna pågår.

Det behövs ett skärpt intresse och engagemang från regeringen för att beräkna också sociala kostnader och miljökostnader som följer i spåren av befolkningskoncentrationen till några storstadsområden och avfolkningen av glesbygdsområden.

En analys av kostnadsutvecklingen för sjukförsäkringen och antalet sjukdagar över en längre period visar att det kan finnas ett samband mellan befolkningens ohälsa och befolkningsomflyttningen.

Efter att ha uppvisat ett överskott på 3 miljarder kronor i början av 1980-talet visar sjukförsäkringen nu ett underskott 1985 på 3,4 miljarder kronor. Anledningen är den stora ökningen av antalet sjukdagar samt ökade kostnader för läkarvård, läkemedel, resor och behandling. Antalet ersatta sjukdagar ökade med 12 miljoner dagar under åren 1982–1985.

För att klara både samhällsekonomin och de regionalpolitiska målen behövs en ny regionalpolitik, men även rätt resurser på rätt ställe – i stället för fel resurser på fel ställe. Folkomflyttning, ökade kostnader för flyttningsbidrag och infrastruktur i inflyttningsområden synes vara mer belastande på samhällsekonomin än en utveckling som leder till regional balans.

Med hänvisning till vad som ovan anförts vill jag till finansministern ställa följande frågor:

1. Vilka konkreta åtgärder som vidtagits för en balanserad regional utveckling är "ruinerande" för samhällsekonomin?
2. Kommer regional balans att vara ett övergripande mål för regeringens ekonomiska politik?
3. Vilka åtgärder avser finansministern vidta för att täcka underskottet i sjukförsäkringen?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 4 september

1986/87:1 av *Gullan Lindblad* (m) till statsrådet Bengt Lindqvist om de partiellt arbetsföras möjligheter till arbete i stället för deltidspension:

Vid en konferens i Karlstad den 2 september 1986, anordnad av länsarbetsnämnden/AMI, diskuterades svårigheterna för de handikappade

att få arbete. I stället tvingas många bli förtidspensionerade utan chans att få prova ett arbete.

Från såväl LO:s som SAF:s representanter uttrycktes önskemål om att Värmland borde bli försökslän i vad gällde nya idéer och mindre stelbenta regler i vad gällde partiellt arbetsföras möjligheter att få ett arbete i stället för förtidspension. Det vore viktigt att bl. a. prova nya regler för lönebidragen – inte minst inom den öppna marknaden.

Min fråga lyder:

Är statsrådet Lindqvist beredd att vidta åtgärder för att Värmland skall bli försökslän i vad gäller handikappades möjligheter till arbete i stället för förtidspension?

den 25 september

1986/87:2 av *Knut Wachtmeister* (m) till finansministern om omsättningsskatten på aktiehandeln:

Sedan omsättningsskatten på aktiehandeln fördubblades vid halvårsskiftet har utländska investerare i stor utsträckning sålt tillbaka svenska aktier. Svenska fondkommissionsföretag börjar också flytta verksamhet utomlands.

Avser finansministern med anledning härav föreslå några åtgärder när det gäller omsättningsskatten på aktiehandeln?

den 3 oktober

1986/87:3 av *Filip Fridolfsson* (m) till justitieministern om rättssäkerheten i skattebrottsärenden:

År 1981 anhölls en företagare i sydöstra Sverige misstänkt för grovt skattebedrägeri. Husundersökning gjordes i bostaden, i fritidshus och på firman. Hans egendom belades med kvarstad.

Hösten 1982 lade länsåklagaren ner förundersökningen, då företagen inte längre var misstänkta för något brott.

De olika myndigheternas ingripanden spolieade företagarens hela livsverk. Tyvärr är detta inte en engångsföreteelse!

Företagaren har under sensommaren i år stämt svenska staten med krav på ersättning om drygt 2,6 milj. kr. för vad han förlorat genom samhällets obefogade ingripanden mot honom. Stämningen har väckt stor uppmärksamhet i massmedia.

Ämnar statsrådet vidta några åtgärder för att stärka den enskilde företagarens rättssäkerhet mot obefogade ingripanden från myndigheternas sida?

1986/87:4 av *Anna Wohlin-Andersson* (c) till industriministern om vissa finskägda företag i Finspång:

Det finska företaget Outokumpu äger sedan juni 1986 Metallverken och Wirsbo bruk. Båda företagen är belägna i Finspång med tillsammans ca 330 anställda.

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om frågor

Dessa två f. d. svenska företag ägs och drivs av Outokumpu Svenska AB. Regeringen beslutade den 11 september, trots kommerskollegiums avstyrkan, att frånga kravet på att minst hälften av styrelseledamöterna i ett svenskt aktiebolag skall vara bosatta i Sverige och att tillåta att styrelsen för Outokumpu Svenska AB har en majoritet av i Finland bosatta ledamöter.

Motivet för Outokumpus satsning i Sverige är möjligheten till samordnings- och rationaliseringsvinster, inte minst för bolagets finska företag. Det är därför naturligt att de anställda i Metallverken och Wirsbo bruk känner oro för den framtida utvecklingen.

Med anledning av ovanstående önskar jag fråga industriministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att trygga fortlevnaden för Outokumpus företag i Finspång med hänsyn till att majoriteten av bolagets styrelseledamöter bor och verkar i Finland?

den 6 oktober

1986/87:5 av andre vice talman *Karl Erik Eriksson* (fp) till finansministern om mervärdesskatten vid grusleveranser:

I massmedia har redovisats att olikheter förekommer mellan länen när det gäller momsuttag vid grusleveranser.

Ett exempel på att man på olika sidor om länsgränsen tolkar förordningen olika erbjuder länsmyndigheterna i Älvsborgs och Värmlands län.

I Älvsborgs län anses förbättring av väg genom tippning av grus från lastbil vara entreprenadverksamhet. I Värmlands län anses samma typ av tjänst vara varuleverans. Detta innebär att kunder till åkare med adress i Älvsborgs län får betala 3,95 % moms, medan kunder i det fall leverans sker av åkare med adress i Värmlands län får betala 23,46 %.

Genom detta skapas en helt oacceptabel konkurrenssituation.

Jag vill med hänvisning till det anförda fråga finansministern:

Är finansministern beredd föreslå förtydligande av gällande bestämmelser för momsuttag så att inga tolkningsproblem kan uppstå?

1986/87:6 av andre vice talman *Karl Erik Eriksson* (fp) till utrikesministern om uttagande av tull på gåvoförsändelser m. m. i vissa utvecklingsländer:

Hjälp- och missionsorganisationer i Sverige samlar på frivillig väg in en stor mängd material som översänds till u-länder där missionsverksamhet bedrivs. Det rör sig främst om material som mottagarlandet lider stor brist på och har stort behov av, exempelvis material för utrustning av sjukhus och skolor, mediciner, sjukvårdsmateriel, glasögon, symaskiner, cyklar m. m.

Fr. o. m. augusti 1986 tar vissa mottagarländer ut tull på dessa biståndssändningar. Denna tull är i vissa fall hög. Så är fallet med bl. a. Zaire, där flera svenska missionsorganisationer bedriver verksamhet och där tull tas ut på såväl "gåvoförsändelser" som försändelser bestående av material inköpt för SIDA-medel. Tullen är så hög att den för det mesta överstiger de dryga transportkostnaderna.

Det är givetvis fullständigt orimligt att ett mottagarland skall ta ut tull på

material som samlats in eller inköpts för biståndsmedel i Sverige. Det rör sig om material som mottagarlandets invånare lider stor brist på men som de väl behöver. Det är också material som kyrkan behöver i sitt sociala arbete och i flyktingarbetet.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till statsrådet:

Är utrikesministern beredd medverka till förhandlingar som leder till att tull inte uttas på material som inköpts för biståndsmedel eller som är insamlade gåvor?

1986/87:7 av *Lars Sundin* (fp) till justitieministern om rätten till offentlig försvarare:

Sedan den 1 april 1984 har rätten till offentlig försvarare inskränkts högst väsentligt. Detta har enligt min mening fått oacceptabla konsekvenser för rättssäkerheten. Sålunda har enligt pressuppgifter omkring en tredjedel av dem som i dag i Sverige döms till fängelse ingen försvarare i rätten.

Avser justitieministern föreslå någon ändring i nu gällande bestämmelser i fråga om offentlig försvarare?

1986/87:8 av *Lars Ernestam* (fp) till jordbruksministern om vattenregleringsåtgärder i Hjälmarén:

Under 1982 års riksdag lovade jordbruksministern att riksdagens tidigare beslut angående vattenregleringsåtgärder i Hjälmarén skulle fullföljas.

I en frågedebatt lämnades beskedet att staten skall stå för de kostnader som innefattades i riksdagens beslut.

Hjälmaréns vattenvårdsförbund har nu projekt för fullföljande av upprensningen i Hyndevadsån, och det genom riksdagsbeslutet utlovade anslaget erfordras för täckande av kostnader i samband med upprensningen.

En bättre vattenreglering är angelägen för alla intressenter, jordbruket, yrkesfisket och fritidsfisket.

Är jordbruksministern beredd att medverka till att anslag ställs till förfogande i enlighet med riksdagens beslut?

1986/87:9 av *Lars Ernestam* (fp) till statsrådet Bengt Göransson om föreningslivets andel av lotterisektorn:

De statliga lotterierna har blivit en alltmer betydelsefull inkomstkälla för staten. Samtidigt har lotterisektorn traditionellt varit en betydelsefull inkomstkälla för föreningslivet. Organisationerna har svårigheter att hävda sin andel av sektorn.

Tidigare har föreningslivet fått nyttja den del av sektorn som ger direktvinster. Bellmanlotteriet har varit ett begränsat undantag.

Nu kommer det nya Trisslotteriet som går in och troligen tar ytterligare en del av det område som tidigare varit föreningslivets revir.

Mot bakgrund av följande vill jag fråga statsrådet:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att föreningslivet skall kunna behålla sin andel av lotterisektorn och om möjligt återta förlorade andelar?

Meddelande om frågor

1986/87:10 av *Hugo Bergdahl* (fp) till kommunikationsministern om bestämmelserna för framförande av A-traktorer:

Drygt 7 000 A-traktorer trafikerar våra vägar. Vanligen är det tunga lastbilar som har byggts om till A-traktorer. Ett sådant fordon får enligt nu gällande bestämmelser föras av den som fyllt 16 år, under vissa förutsättningar av 15-åringar. Det behövs inte något körprov, endast teoretiskt förarprov. Ett fordon av denna typ behöver inte besiktigas mer än en gång.

Det har under senare tid hänt en rad olyckor, en del allvarliga och med dödlig utgång där unga förare som fört A-traktorer varit inblandade.

Avser regeringen att ändra på nuvarande bestämmelser för framförande av A-traktorer?

1986/87:11 av *Margit Gennser* (m) till finansministern om skatteutjämningsbidraget:

Regeringen har avslagit Malmös begäran om extra skatteutjämningsbidrag (bidrag i övrigt) för första gången sedan detta infördes 1982. Svenska kommunförbundet rangordnar kommunerna genom ett beräkningssystem som bygger på en kombination av skattesats, låneskuld, finansieringskapital samt sparande. Malmö hamnar i denna rangordning på plats 17, Göteborg på plats 11 samt Botkyrka på plats 200. (Hög rang = goda ekonomiska förhållanden.) Vid utdelning av extra skatteutjämningsbidrag skall hänsyn tas till strukturförändringar i näringslivet, arbetslöshet samt förhållande som höga socialbidragskostnader. Botkyrka hade i februari 1986 en arbetslöshet på 1,1 %, Göteborg hade 3,1 % och Malmö 4,2 %. Botkyrkas konsumtionsökning uppgick 1986 till 5,1 %, och investeringarna var till 100 % skattefinansierade. I Malmö noterades en konsumtionsutveckling på -(minus) 0,3 % samt en skattefinansiering på 52 %. Regeringen tilldelade Botkyrka ett extra skatteutjämningsbidrag på 3,3 miljoner. Göteborg erhöll årets högsta bidrag, 43 miljoner. Malmös ansökan avslogs av regeringen.

Hur motiverar regeringen det extra skatteutjämningsbidraget till Botkyrka och avslaget på ansökan om skatteutjämningsbidrag till Malmö?

1986/87:12 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om rätt att spela på automatspel:

För några år sedan förbjöds spel på s. k. enarmade banditer. Motiveringen var bl. a. att människor riskerade hamna i ekonomiska och sociala besvärigheter. De "enarmade banditerna" ägdes av privata företag och utarrenderades till restauranger m. fl.

Nu har ett statligt lotteri startats, Trisslotteriet, där lottköparen omedelbart får besked om eventuell vinst. Sådan betalas ut på upp till 1 000 kr. genast. Då Trisslotteriet är ännu mer lättillgängligt än de "enarmade banditerna" torde de sociala och ekonomiska konsekvenserna bli än värre, såvida inte det grundläggande synsättet ändrats, vilket man kan tro efter Trisslotteriets start.

Är statsrådet beredd att medverka till att "enarmade banditer" genom en lagförändring åter blir tillåtna för spel enligt de regler som gällde, innan förbudet trädde i kraft?

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om frågor

1986/87:13 av *Birger Hagård* (m) till justitieministern om innebörden av begreppen "indragning" och "konfiskation":

Företrädare för regeringen har sagt att den föreslagna pensionsskatten om 7 % på det privata pensionssparandet inte kan betecknas som konfiskation. I stället har den kallats för en "indragning".

Vid vilken procentsats anser statsrådet att gränsen går mellan "indragning" och "konfiskation"?

1986/87:14 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson* (m) till finansministern om den föreslagna skatten på pensionssparande:

Enligt västerländsk rättstradition tas engångsskatt på förmögenheter endast ut i samband med nationella katastrofer. Exempel på detta är Danmark och Norge efter den tyska ockupationen under andra världskriget och Finland i samband med evakueringen av hela befolkningen i Karelen. Skatterna togs då ut så att de skulle drabba alla likformigt.

Anser finansministern att den föreslagna skatten på pensionssparandet är motiverad av en nationell katastrofsituation?

Anser finansministern att den drabbar medborgarna rättvist och likformigt?

1986/87:15 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om den föreslagna skatten på pensionssparande:

I juni presenterades ett förslag om hur en s. k. realränteskatt skulle kunna utformas. En sådan skatt skulle komma att drabba pensionssparande och annat försäkringssparande. Finansministern har under våren underlåtit att besvara riksdagsfrågor om en pensionsskatts effekter med hänvisning till att något förslag inte förelegat. Regeringen avser nu att genomföra en kraftig "engångsbeskattning" av försäkringsspararnas tillgångar.

Jag vill mot denna bakgrund fråga finansministern:

Vilka effekter kommer den aviserade "engångs"-skatten att få för utbetalda pensioner?

1986/87:16 av *Lars Tobisson* (m) till statsministern om viss principiell synpunkt på skattesystemet:

Statsministern har i ett tal vid LO-kongressen anfört att "den engångsskatt som regeringen nu föreslår är ett utmärkt exempel på hur vi kan använda skattesystemet för att åstadkomma en rättvisare fördelning i samhället".

Vilka andra enskilt ägda tillgångar anser statsministern kan dras in till staten med samma motivering?

Meddelande om frågor

1986/87:17 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om den föreslagna pensionsskattens betydelse för det totala sparandet:

De förslag till beskattning av försäkringssparande som regeringen presenterat innebär att det blir mindre förmånligt att spara i pensions- och livförsäkringar.

Jag vill mot den bakgrunden fråga finansministern:

Vilka effekter kan den aviserade beskattningen av försäkringsspararnas tillgångar få för det totala sparandet?

1986/87:18 av *Lars Tobisson* (m) till finansministern om kapitaltillväxten på pensionssparandet:

Finansministern har uttalat att en rimlig real avkastning på pensionssparandet bör vara 2—3 %. Den reala förmögenhetstillväxten på pensionssparandet har sedan 1970 varit ca 0,7 %.

På vad sätt anser finansministern att den föreslagna pensionsskatten hjälper pensionsspararna att nå den av finansministern önskade reala kapitaltillväxten?

1986/87:19 av *Knut Wachmeister* (m) till finansministern om den föreslagna skatten på pensionssparande:

Avser finansministern att förelägga riksdagen en proposition om en engångsskatt på försäkringstagarnas medel utan att förslaget föregåtts av sedvanlig remissbehandling?

1986/87:20 av *Margaretha af Ugglas* (m) till statsrådet *Lena Hjelm-Wallén* om viss av Sverige beviljad kredit till Nicaragua:

I juni 1984 beviljades Nicaragua en kredit på 40 milj. kr. garanterade mot biståndsramen. Enligt uppgift har regeringen i år beslutat täcka förfallna 18 milj. kr. med biståndsmedel. Regeringens beslut i denna fråga är dock ej ännu formulerat, varför det ej är möjligt att ta del av detsamma.

Från vilket anslag har dessa medel tagits, och vilka är motiven till att detta beslut ännu ej föreligger?

1986/87:21 av *Bertil Jonasson* (c) till finansministern om åtgärder mot kringgående av bestämmelserna om viss skattefrihet för inkomst av bärplockning:

Den s. k. bärskatten innebär att människor kan plocka bär till ett värde av 5 000 kr, utan att betala skatt därför. I försök att kringgå bestämmelserna utnyttjar bäruppköpare ibland människor från andra länder för att i organiserad form plocka bär till stora belopp utan att redovisa detta för skattemyndigheterna.

Avser finansministern att vidta åtgärder för att förhindra att reglerna om den s. k. bärskatten kringgås?

1986/87:22 av Bertil Jonasson (c) till finansministern om beskattningen av sportfiskares försäljning av fisk:

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

Meddelande om frågor

Enligt tidningsuppgifter kan omfattande försäljning av fisk från sportfiskare ske utan beskattning och med riksskatteverkets goda minne. Skattegränsen bestäms av huruvida det är fråga om en yrkesmässigt bedriven rörelse. I praktiken är gränsen flytande och beror på vederbörandes eget ställningstagande, vilket leder till en orimlig konkurrenssituation för yrkesfiskare.

Jag vill därför fråga finansministern om han vill medverka till att fasta regler skapas när det gäller att fastställa vid vilken försäljningsvolym som verksamheten skall anses vara yrkesmässig.

1986/87:23 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) till statsministern om kollektivanslutningen till det socialdemokratiska partiet:

Kollektivanslutning av medlemmar till det socialdemokratiska partiet har förekommit sedan sekelskiftet. Det är nu-hög tid att denna föråldrade och förnedrande anslutningsform avskaffas.

Socialdemokratiska partikongressen beslutade 1984 att införa två nya alternativa anslutningsformer. Vid senaste LO-kongressen beslutades att arbetet med att finna nya former för samverkan mellan facket och partiet skulle fortsätta. Det som oroar är att endast en av 22 talare på kongressen vände sig mot kollektivanslutningen.

Nu senast uttalar sig statsministern i en tidningsintervju, där kollektivanslutningen framställs i en positiv dager. Man kan befara att statsministern tagit intryck av debatten vid LO-kongressen.

Jag vill därför fråga statsministern:

Avser statsministern att medverka till att den föråldrade och för den enskilda människan förnedrande kollektivanslutningen till socialdemokratiska partiet upphör?

den 7 oktober

1986/87:24 av Gunnel Jonäng (c) till industriministern om arbetslösheten i Gävleborgs län:

I Gävleborgs län ökar arbetslösheten mest i hela landet. I augusti 1986 redovisade fem län en ökad arbetslöshet jämfört med augusti 1985. Av dessa låg Gävleborg högst, och hade en ökning med 606 arbetslösa. Gävleborg har landets högsta arbetslöshet bland 20–24-åringar, nämligen 11 % mot 5 % för riket (juli 1986), och landets största andel ungdomar i ungdomslag, nämligen 13,4 % mot 5,6 % för riket (juli 1986).

Vilka åtgärder är industriministern beredd att medverka till för att trygga länets utveckling och sysselsättning?

1986/87:25 av *Gunnel Jonäng* (c) till statsrådet Birgitta Dahl om riskerna för ozonskiktet vid användningen av freon:

Meddelande om frågor

Vilka åtgärder är energiministern beredd att vidta med anledning av de oroande rapporterna om hål i ozonskiktet över Antarktis och den ökande användningen av freon i Sverige?

1986/87:26 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Birgitta Dahl om användningen av fasta bränslen inom energisektorn:

Det låga oljepriset är positivt för svensk ekonomi. Det finns dock en baksida: Lönsamheten för de alternativa energislagen urholkas och har i många fall blivit negativ.

Den målsättning om minskat oljeberoende som regering och riksdag har fastslagit riskerar att misslyckas. Statens energiverk anser att staten inte bör vidta åtgärder för att upprätthålla investeringar inom energisektorn samt att det vore fel att inte utnyttja olja om denna är billigare än alternativa bränslen. De kommuner och företag som satsat på alternativ enligt riksdagens direktiv får nu själva stå för förlusterna. Några nyinvesteringar sker inte.

Detta innebär förlorad tid, dels när det gäller att bekämpa försmurningen, dels i fråga om möjligheterna att avveckla kärnkraften, vilket rimmar illa med de uttalanden som gjorts av regeringen i dessa frågor.

Jag vill därför fråga vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förbättra konkurrenskraften för inhemska fasta bränslen i nuvarande läge med lågt oljepris.

1986/87:27 av andre vice talman *Karl Erik Eriksson* (fp) till statsrådet Anita Gradin om privata flyktingförläggningar:

En väl organiserad flyktingmottagning är ett oundgängligt inslag i en generös flyktingpolitik.

I Säffle driver ett privat företag, Hermes, en flyktingförläggning åt invandrarverket. Vid årsskiftet kommer dock verksamheten att upphöra. Invandrarverket har sagt upp avtalet med Hermes, efter det att en facklig organisation inlagt sitt veto.

Att döma av uttalanden i massmedia från både invandrarverkets och facket sida håller verksamheten hög kvalitet. Det fackliga vetot motiveras av principiella skäl. Felet anses vara att förläggningen drivs i privat regi.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Gradin:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att förhindra diskriminering av privata flyktingförläggningar?

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.18.

Prot. 1986/87:1
7 oktober 1986

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Olof Marcusson